

CZU 343.32

DOI 10.5281/zenodo.6641639

**DELIMITAREA DIVULGĂRII SECRETULUI DE STAT DE INFRAȚIUNEA
PRIVIND PIERDEREA DOCUMENTELOR CE CONȚIN SECRETE DE STAT**

Alexandru GAINA,
doctorand,

În procesul efectuării analizei juridico-penale complete a faptei, este important ca infracțiunea examinată să fie delimitată de alte infracțiuni similare, și nu doar să fie efectuată descrierea elementelor structurale ale componenței de infracțiune.

Totodată, problema delimitării componențelor de infracțiune de alte fapte asemănătoare este una importantă atât pentru aspectele teoretice, cât și pentru practica judiciară în acest domeniu.

Aplicarea corectă a normei juridico-penale ce reglementează o faptă prejudiciabilă, săvârșită cu vinovăție și prevăzută de legea penală, presupune, în mod firesc, și efectuarea unui studiu comparat ale altor tipuri de infracțiuni cu componențe asemănătoare.

În prezentul articol a fost efectuată delimitarea divulgării secretului de stat de infracțiunea privind pierderea documentelor ce conțin secrete de stat, infracțiuni care ar avea unele elemente obiective și subiective, aparent asemănătoare.

Cuvinte cheie: secret de stat, divulgarea secretului de stat, pierderea documentelor, prejudiciu, urmări grave, interesele statului, siguranța națională, apărarea țării.

DELIMITATION OF INFRACTION ON THE DISCLOSURE OF STATE CLASSIFIED INFORMATION ON THE CRIME OF LOSS DOCUMENTS CONTAINING STATE SECRETS

Alexandru GAINA,
PhD student

In the process of carrying out the complete legal-criminal analysis of the deed, it is important that the examined crime be delimited by other similar crimes, but not only the description of the structural elements of the crime composition.

At the same time, the problem of delimiting the components of the crime from other similar facts is an important one both for the theoretical aspects and for the judicial practice in this field.

The correct application of the juridical-criminal norm that regulates a prejudicial deed, committed with guilt and provided by the criminal law, naturally presupposes the performance of a comparative study of other types of crimes with similar components.

This article has been used to delimit the disclosure of state secrets from the crime of loss of documents containing state secrets, crimes that would have some objective and subjective elements, apparently similar.

Keywords: state classified information, disclosure of state classified information, loss of documents, damage, serious consequences, state interests, national security, defense of the country.

Introducere. Prevederile constituționale ale Republicii Moldova statuează că dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngăduit, iar autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal. Suplimentar, prevederile aceluiași articol stipulează că dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională [2].

Reieșind din cele menționate, legiuitorul sugerează despre eventualul pericol, în cazul în care unele informații, care nu pot fi prezentate accesului liber, fiind divulgate sau pierdute, pot fi folosite în detrimentul măsurilor de protecție a cetățenilor sau în dauna intereselor legitime și/sau securității Republicii Moldova.

Prin urmare, legiuitorul, în scopul protejării informațiilor ce constituie secret de stat, incriminează divulgarea unor astfel de informații în legislația penală a RM.

Având în vedere faptul că infracțiunea privind divulgarea secretului de stat, specificată la art. 344 CP al RM, din punctul de vedere al elementelor obiective și subiective ar avea la prima vedere unele semne înrudite sau asemănătoare cu alte tipuri de infracțiuni comise contra autorităților publice și a securității de stat (de exemplu, *trădare de Patrie* (art. 337 CP RM), *spionaj* (art. 338 CP RM) sau *pierderea documentelor ce conțin secrete de stat* (art. 345 CP RM), este necesară o abordare atentă și corectă a tuturor particularităților specifice ale fiecărei infracțiuni în parte [10].

Așadar, delimitarea infracțiunii privind divulgarea secretului de stat al RM de alte infracțiuni similare urmează a fi efectuată prin prisma analizei comparative a semnelor obiective și subiective.

Metode și materiale aplicate. La

elaborarea prezentului articol a fost folosit materialul teoretic, normativ și empiric. De asemenea, în vederea realizării scopului scontat, în prezenta lucrare științifică au fost utilizate următoarele metode: metoda logică, bazată pe analiza inductivă și deductivă, precum și metoda comparativă.

Rezultate obținute și discuții. Reieșind din dispozițiile art. 344 din Codul penal al RM, *divulgarea secretului de stat* se realizează prin acțiuni de divulgare a informațiilor ce constituie secret de stat, de către o persoană căreia aceste informații i-au fost încredințate sau i-au devenit cunoscute în legătură cu serviciul sau munca sa, doar în cazul dacă aceste fapte nu constituie trădare de Patrie sau spionaj.

În același timp, prevederile art. 345 din CP al RM incriminează pierderea documentelor ce conțin secrete de stat, precum și a obiectelor datele despre care constituie secret de stat, de către o persoană căreia aceste documente sau obiecte i-au fost încredințate, dacă pierderea a fost un rezultat al încălcării regulilor stabilite de păstrare a documentelor sau obiectelor menționate și a cauzat urmări grave [2].

Potrivit literaturii de specialitate autohtone, dispoziția art. 344 CP (*precum și art. 345*) este de blanchetă, de aceea, pentru a stabili care informație constituie secret de stat, trebuie consultate prevederile legii Republicii Moldova cu privire la secretul de stat [9, p. 425].

Astfel, înainte de a purcede la delimitarea infracțiunilor de divulgare a secretului de stat de pierderea documentelor ce conțin secrete de stat, considerăm oportun să ne referim, mai întâi de toate, la definirea termenilor utilizați în conținutul articolelor nominalizate supra din legea penală a RM.

Așadar, referindu-ne la semnificația termenului *secret*, potrivit dicționarului limbii române, acesta este definit astfel: ceva ce este ținut ascuns, care rămâne ne-

cunoscut, confidențial, ceea ce nu se știe, nu se cunoaște (de nimeni), ceea ce este tănu- it și nu trebuie spus nimănui, iar *secretul de stat* – document sau date privitoare la pro- blemele fundamentale ale vieții politice, economice, precum și ale apărării statului, a căror divulgare este pedepsită penal [7].

În *accepțiunea prevederilor Legii nr. 245-XVI din 27 noiembrie 2008, secretul de stat constituie informații protejate de stat în domeniul apărării naționale, economiei, științei și tehnicii, relațiilor externe, securității statului, asigurării ordinii de drept și activității autorităților publice, a căror divulgare neautorizată sau pierdere este de natură să aducă atingere intereselor și/sau securității Republicii Moldova.*

Totodată, prevederile legii redau și definiția purtătorilor materiali de informa- ții atribuite la secret de stat, care constituie *obiecte materiale, inclusiv câmpuri fizice, în care informațiile atribuite la secret de stat sunt expuse în formă de texte, semne, simbo- luri, imagini, semnale, soluții tehnice, proce- se etc.* [3].

Relevant este că, în conformitate cu prevederile legislației române, întâlnim o re- dare mai laconică a *secretului de stat*, care, în corespundere cu art. 15 din Legea nr. 182 din 12.04.2002 *privind protecția informațiilor clasificate* a României, constituie „*informațiile care privesc securitatea națională, prin a că- ror divulgare se pot prejudicia siguranța națională și apărarea țării*” [8].

Referindu-ne la definirea *divulgării secretului de stat*, în literatura de specialita- te întâlnim o pluralitate de definiții în acest sens, însă, în marea majoritatea cazurilor, autorii utilizează unele elemente conceptu- ale comune, cum ar fi: transmiterea ilegală, comunicarea persoanelor neautorizate, da- rea publicității a informațiilor secrete, etc.

Potrivit opiniei autorului Constantin Gurschi, a *divulga* înseamnă a comunica, a da în vileag prin orice mijloace unei sau

unor persoane ce nu sunt în drept să afle, să cunoască informații (date, documente) se- crete. Pentru existența divulgării este nece- sar ca aceasta să fie efectuată în așa fel, încât persoana căreia i se fac comunicările să ia în mod efectiv cunoștință de ele. Dacă făp- tuitorul s-a referit la informații (date, docu- mente) false sau inexistente, infracțiunea de divulgare, dată fiind lipsa elementului mate- rial, nu există. Infracțiunea va exista dacă a avut loc divulgarea parțială a informațiilor (datelor, documentelor) [11, p. 553].

În același timp, autorul S. Diacov este de părere că prin *divulgare* se subînțelege transmiterea ilegală a informațiilor care constituie secret de stat și, prin urmare, au devenit proprietatea persoanelor ne- autorizate. Prin persoane neautorizate se prezumă orice persoană, care în virtutea activităților desfășurate sau calității de ser- viciu deținute nu are acces la informațiile, care i-au devenit cunoscute [12, p. 34-35].

Potrivit opiniei autorului A. Barbă- neagră, *divulgarea secretului de stat* în- seamnă darea publicității a unor atare date, din cauza cărui fapt ele devin cunos- cute persoanelor care, conform caracteru- lui activității desfășurate sau atribuțiilor de serviciu, nu au acces la ele [13, p. 733].

Infracțiunea privind *pierderea do- cumentelor ce conțin secrete de stat* se regăsește în Partea Specială a Codului penal al RM, și anume la Capitolul XVII „*Infracțiuni contra autorităților publice și a securității de stat*”.

Astfel, *obiectul juridic generic*, ca și în cazul infracțiunii de *divulgare a secretului de stat* constituie relațiile sociale cu privire la autoritatea publică și securitatea de stat.

În acord cu lit. a) alin. (3) art. 4 al Legii cu privire la secret de stat, sistemul național de protecție a secretului de stat este desti- nat, printre altele, să prevină pierderea se- cretului de stat [3]. Or, pierderea secretului de stat constituie rezultatul indisciplinei,

neatenției și lipsei de precauție a făptuitorului. Deși gradul de pericol social al acestei fapte este mai redus în comparație cu cel al infracțiunii prevăzute la art. 344 CP RM, nu înseamnă că consecințele faptei respective sunt întodeauna mai puțin grave. În condițiile informatizării tot mai accentuate a circulației documentelor ce conțin secret de stat, precum și a obiectelor datele despre care constituie secret de stat, se remarcă o vădită tendință de creștere a frecvenței comiterii acestei infracțiuni. Tocmai de aceea se justifică incriminarea, la art. 345 CP RM, a faptei de pierdere a documentelor ce conțin secrete de stat [4, p. 1036].

În ceea ce privește delimitarea infracțiunilor specificate la art. 344 CP și art. 345 CP după criteriul *obiectului juridic special*, observăm și aici unele asemănări la ambele fapte penale.

Așadar, *obiectul juridic special* al infracțiunii specificate la art. 344 CP RM îl constituie relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea informațiilor ce constituie secret de stat, iar la infracțiunea privind pierderea documentelor ce conțin secrete de stat acesta îl reprezintă relațiile sociale cu privire la posesia în bune condiții asupra documentelor ce conțin secrete de stat sau obiecte datele despre care constituie secret de stat [4, p. 1036].

Obiectul material al infracțiunilor analizate este unul comun, fiind reprezentat ca informații ce constituie secret de stat, care pot fi reprezentate ca obiecte materiale (suport de hârtie), inclusiv câmpuri fizice (*de ex. floppy disk de 3,5 inch, discuri așa-numite „optice”, cele de tip CD, DVD și Blu-ray, hard (magnetic) disk drive, cardurile de memorie, USB stick și altele*), în care informațiile atribuite la secret de stat sunt expuse în formă de texte, semne, simboluri, imagini, semnale sau soluții tehnice [5, p. 688].

Cu referință la delimitarea divulgării

secretului de stat de infracțiunea privind pierderea documentelor ce conțin secrete de stat prin prisma *laturii obiective* a acestora, atestăm o diferență între aceste două fapte penale. Deși ambele fapte pot fi săvârșite atât prin acțiune, cât și prin inacțiune din partea făptuitorului, modalitățile normative prin intermediul cărora se poate realiza latura obiectivă a acestor fapte penale sunt diferite.

Astfel, *latura obiectivă* a divulgării secretului de stat se realizează prin acțiuni de divulgare a informațiilor ce constituie secret de stat, de către o persoană căreia aceste informații i-au fost încredințate sau i-au devenit cunoscute în legătură cu serviciul sau munca sa, doar în cazul dacă aceste fapte nu constituie trădare de Patrie sau spionaj [5, p. 688].

După cum s-a menționat, infracțiunea prevăzută la art. 344 CP RM poate fi realizată prin *inacțiune* din partea făptuitorului, activitate care se caracterizează prin încălcarea regulilor de păstrare a documentelor, fapt care ușurează accesul la informația secretă, precum și neîntreprinderea măsurilor necesare în vederea asigurării păstrării acestora sau a măsurilor de securitate [6, p. 727].

În cazul infracțiunii prevăzute în art. 345 CP RM, *latura obiectivă* are următoarea structură:

Fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea sau inacțiunea de încălcare a regulilor stabilite de păstrare a documentelor secrete de stat sau a obiectelor datele despre care constituie secret de stat

Urmările prejudiciabile:

– urmarea prejudiciabilă primară, și anume – pierderea documentelor ce conțin secrete de stat sau a obiectelor datele despre care constituie secret de stat;

– urmarea prejudiciabilă derivată, și anume – urmările grave;

Legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmarea prejudiciabilă

primară, precum și dintre urmarea prejudiciabilă primară și urmarea prejudiciabilă derivată [4, p. 1037].

Din punctul de vedere al *componentei de infracțiune*, ambele fapte penale au o *componentă formală* și se consideră a fi consumate din momentul realizării cel puțin a uneia dintre modalitățile normative alternative a laturii obiective. În cazul divulgării secretului de stat, fapta se consideră consumată din momentul în care informațiile ce constituie secret de stat au devenit cunoscute chiar și unei singure persoane care nu avea dreptul să le cunoască [5, p. 688], iar în cazul infracțiunii prevăzute în art. 345 al CP RM, aceasta se consideră consumată din momentul producerii urmărilor grave în rezultatul pierderii documentelor ce constituie secret de stat sau a obiectelor datele despre care constituie secret de stat [4, p. 1039].

Latura subiectivă a infracțiunilor analizate constituie vinovăția, manifestată prin intenție directă sau indirectă, ori din imprudență (în ambele tipuri ale sale: încredere exagerată și neglijență).

Asemenea *laturii subiective*, atestăm similitudini între fapte infracționale delimitate, și anume la *subiectul infracțiunii*, ce dispune de calitate specială și constituie persoana fizică responsabilă, care a atins la momentul săvârșirii infracțiunii vârsta de 16 ani și căreia documentele ce conțin secrete de stat sau obiectele datele despre care constituie secret de stat i-au fost încredințate în legătură cu serviciul sau munca sa.

Concluzii. Rezumând cele menționate, constatăm că, infracțiunea de *divulgare a secretului de stat*, prevăzută la art. 344 CP al RM, ca și infracțiunea privind *pierderea documentelor ce conțin secrete de stat* (345 CP RM), se regăsește în Partea Specială a Codului penal al RM, și anume la Capitolul XVII „*Infracțiuni contra autorităților publice și a securității de stat*”, prin urmare, *obiectul juridic generic* al ambilor infracțiuni îl

constituie relațiile sociale cu privire la autoritatea publică și securitatea de stat.

Obiectul juridic special al infracțiunii specificate la art. 344 CP RM îl constituie relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea informațiilor ce constituie secret de stat, iar la infracțiunea privind pierderea documentelor ce conțin secrete de stat acesta îl reprezintă relațiile sociale cu privire la posesia în bune condiții asupra documentelor ce conțin secrete de stat sau obiecte datele despre care constituie secret de stat.

Obiectul material al infracțiunilor analizate este unul comun, fiind reprezentat ca informații ce constituie secret de stat, care pot fi reprezentate ca obiecte materiale (suport de hârtie), inclusiv câmpuri fizice (de ex. floppy disk de 3,5 inch, discuri așa-numite „optice”, cele de tip CD, DVD și Blu-ray, hard (magnetic) disk drive, cardurile de memorie, USB stick și altele), în care informațiile atribuite la secret de stat sunt expuse în formă de texte, semne, simboluri, imagini, semnale sau soluții tehnice.

Însă, *latura obiectivă* a informațiilor secrete atestă unele diferențe, și anume, în cazul divulgării secretului de stat, aceasta se realizează atât prin *acțiuni* de divulgare a informațiilor ce constituie secret de stat de către o persoană căreia aceste informații i-au fost încredințate sau i-au devenit cunoscute în legătură cu serviciul sau munca sa, doar în cazul dacă aceste fapte nu constituie trădare de Patrie sau spionaj, cât și prin *inacțiune* din partea făptuitorului, care se caracterizează prin încălcarea regulilor de păstrare a documentelor, fapt care ușurează accesul la informația secretă, precum și neîntreprinderea măsurilor necesare în vederea asigurării păstrării acestora sau a măsurilor de securitate. iar în cazul infracțiunii prevăzute în art. 345 CP RM, *latura obiectivă* are următoarea structură: fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea sau inacțiunea de încălcare a regulilor sta-

bilite de păstrare a documentelor secrete de stat sau a obiectelor datele despre care constituie secret de stat.

Latura subiectivă a infracțiunilor analizate constituie vinovăția, manifestată

prin intenție directă sau indirectă ori din imprudență (în ambele tipuri ale sale: încredere exagerată și neglijență), iar *subiectul infracțiunii*, în ambele cazuri, este unul special.

Referințe bibliografice:

1. Codul penal al Republicii Moldova Nr. 985 din 18.04.2002 (Monitorul Oficial Nr. 72-74 din 14.04.2009).
2. Constituția Republicii Moldova din 29.07.94 (publicată la 12.08.1994 în Monitorul Oficial Nr. 1, data intrării în vigoare: 27.08.1994),
3. Legea nr. 245 din 27.11.2008 cu privire la secretul de stat (publicată la 27.02.2009 în MO Nr. 45-46, art. Nr. 123, data intrării în vigoare: 27.05.2009),
4. S. Brînza și V. Stati. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. II*, Chișinău, 2015, 1300 p.,
5. Brînza S., Ulianovschi X., Stati V., Grosu V. și Țurcanu I. *Drept penal. Partea specială. Volumul II*. Ediția a II-a, 2005, 804 p.,
6. Ваулина Т., Волостнов П., Ковалёв М. и др. Уголовное право. Особенная часть: Учебник для вузов, 3-е издание, изм. и доп. – М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФА * М), 2001, 768 ст.
7. Dicționar al limbii române „Dexonline” <https://dexonline.ro/definitie/secret> (vizitat la 28.03.2020),
8. Legea nr. 182 din 12.04.2002 *privind protecția informațiilor clasificate a României*, actualizată la data de 30.06.2015, publicat în Monitorul Oficial, nr. 248 din 12.04.2002 (vizitat la 09.02.2022),
9. Macari I. *Drept penal al Republicii Moldova. Partea specială*, Chișinău, USM, 2003, 509 p.,
10. Gaina A. (în coautorat cu Chirița V.) *Delimitarea infracțiunii de divulgare a secretului de stat de spionaj*. În *Jurnalul juridic național: teorie și practică*, 5 (39)-2019,
11. Barbăneagră A., Berliba V., Gurschi C. ș.a. *Codul penal comentat și adnotat*. Editura Cartier. Chișinău, 2005, 655 p.,
12. Дьяков С. Государственные преступления против основ конституционного строя и безопасности государства и государственная преступность. Издательство НОРМА, Москва, 1999, 320 ст.,
13. A. Barbăneagra. *Codul Penal al Republicii Moldova (cu modificările de până la 8 august 2003)*. *Comentariu*. Chișinău, 2003, 835 p.

DESPRE AUTOR

Alexandru GAINA,

doctorand,

șef de Secție din cadrul Serviciului protecție

internă și anticorupție al MAI

al Republicii Moldova,

e-mail: alexandru.gaina@mai.gov.md